

Meerendeels kennen zij slechts de naturalistische, die inderdaad op het terrein der architectuur niets te maken heeft. Wat te beginnen met een naaktfiguur, getrouw naar de natuur, tusschen de sobere en pure lijnen van den modernen bouw? De gestileerde sculptuur, die men decoratief heet, uitgevonden omtrent 1900 ter vervanging van de beeldhouwkunst van grooten stijl (ofschoon niet bepaald daaraan gelijk!) is eigenlijk geen kunst: het is naturalisme, naar een schema geordend, gezuiverd en leeg. Alleen beeldhouwwerk, samengesteld in een architecturalen geest kan en moet zijn plaats in de architectuur vinden. Dit zal nooit genoeg herhaald kunnen worden. Maar vele architecten kennen deze beeldhouwkunst nog niet, die door haar construeerend karakter, haar groote en eenvoudige lijnen, zich aansluit bij, en steun geeft aan den geest en de lijnen der architectuur. Zij voegt er een beduidenis aan toe en een menselijkheid, die de constructie zelf verklaart en wettigt, terwijl zij haar situeert en haar van den aanvang af omgeeft met atmosfeer. Door haar menselijkheid brengt zij de architectuur tot de menschen, die door pure abstracties worden teruggestooten en verveeld.

De rationeele plaatsing van het beeldhouwwerk moet door den architect bestudeerd worden, zooals in moderne interieurs de rangschikking der meubelen, der voorwerpen, ja tot op het minste gordijn, is bestudeerd. De aanbrenging der beeldhouwwerken van voorheen in de bouwstijlen van voorheen kan geen dienst meer doen, omdat alles veranderd is, de architectuur zoo goed als de sculptuur, aangezien het moderne leven nu eenmaal verschilt van het vroegere. De beeldhouwwerken moeten opgenomen worden in den bouw, zooals een deur, een trap, een fontein daarin wordt opgenomen. De nieuwe wetten van deze nieuwe samenwerking moeten uit de ervaring voortkomen. Maar die ervaring moet zich voortzetten en er moet samenwerking zijn.

Deze sterke samenwerking is het, die men wel verwachtte, maar bijna nergens ziet op de tentoonstelling. Er is ook geen samenwerking geweest, maar alleen gelijktijdige, afgezonderde productie en een pijnlijk en onvruchtbare poging tot tezamenstelling van fel uiteenlopende elementen, bij geen enkel plan op rationeele wijze vooruit overdacht en ontworpen.

Men moet de beeldhouwkunst ter expositie dus beschouwen geheel onafhankelijk van de architectuur, waarmede zij direct noch indirect is verbonden.

Maar beschouwen wij haar dan afzonderlijk, dan zijn wij wel genoodzaakt te erkennen, dat, op eenige uitzonderingen na, het resultaat beklagenswaardig is. Gedeeltelijk zijn de omstandigheden, in 't begin van deze studie genoemd, daaraan schuld. Maar toch slechts voor een klein gedeelte!

Het schijnt dat het prachtige streven der cubistische beweging naar een kunst van grooten stijl nog slechts door zeer enkele artisten — nauwelijks 3 of 4! — wordt voortgezet. Terwijl de architectuur zich langzaam aan cristalliseert in meer en meer definitieven vorm en in een unieke geest, niet alleen beantwoordend aan de behoeften van onzen tijd, maar tegelijk dien tijd ver-